

# Madách Imre:Az ember tragédiája

Szerző dezs

Kötelező olvasmány,rövid összefoglaló elemzése

Madách  
Imre  
Az  
ember tragédiája  
(drámai  
költemény)  
1860

Szereplők:

angyalok  
az Úr  
Gábor főangyal  
Mihály főangyal  
Ráfael főangyal  
Lucifer  
Éva  
Ádám  
kerub  
a Föld szelleme  
rabszolga  
Kimón  
első a népből  
második a népből  
harmadik a népből  
első demagóg  
második demagóg  
a nép  
szolgálók  
Kariszok  
első polgár  
második polgár  
Kriszposz  
Therszitész  
Catulus  
Hippia  
Cluvia  
Péter apostol  
első polgár  
második polgár  
harmadik polgár  
negyedik polgár  
pátriárka  
barátok  
egy agg eretnek  
egy barát

eretnekek  
keresztesek  
Heléne  
csontváz  
boszorkányok  
első udvaronc  
második udvaronc  
Rudolf  
harmadik udvaronc  
negyedik udvaronc  
néptömeg  
tiszt  
egy sansculotte  
márki  
Saint-Just  
Robespierre  
tanítvány  
kar  
bábjátékos  
kisleány  
egy anya  
egy leány  
egy ékszerárus  
első polgárlány  
második  
polgárlány  
korcsmáros  
első munkás  
második munkás  
harmadik munkás  
első koldus  
második koldus  
katona  
első mesterlegény  
második  
mesterlegény  
egy kéjhölgy  
zenész  
első árus  
második árus  
ifjú  
anya  
cigányasszony  
első tanuló  
második tanuló  
harmadik tanuló  
negyedik tanuló  
első gyáros  
második gyáros  
nyegle  
tömeg  
Lovel  
elítelt  
tudós  
aggastyán  
Luther  
Cassius  
Plátó  
Michelangelo  
eszkimó

## Történet:

Első szín - a  
mennyekben

A  
teremtés befejeződött, az Úr  
elégedetten ül trónján.  
Körülötte a négy főangyal  
áll, mindenfelől az angyalok  
kara hallatszik, akik szüntelenül Istent  
dicsérik. Gábor, Mihály és  
Ráfael az  
Úr színe elé járul,  
mindannyian hódolatukat fejezik ki. Egyedül Lucifer  
marad  
távol. Isten ezt számonkéri tőle, de ő  
megatagadja, hogy leboruljon előtte.  
Szerinte a világ az Úr kicsinyes  
játékszere, melyet csak saját  
dicsőségének  
hirdetésére alkotott. Ezt hallva Isten  
számûzi őt színe elől, de  
távozása előtt  
Lucifer még részét követeli a  
teremtésből, melyet meg is kap, két paradicsomi  
fa alakjában. A bukott angyal  
megígéri, mindennel azon lesz, hogy  
megdöntse ezt  
az idilli világot.

Második szín - a  
paradicsomban

Ádám  
és Éva boldogan sétálnak a  
paradicsomban. Ádám kéri  
Évát, szakítson neki egy  
gyümölcsöt, mire megjelenik  
az Úr, s figyelmezteti őket, minden fa  
terméséből ehetnek, csak a kert  
közepén  
álló kettőből nem. Ők  
először nem értik az egészszet, de  
beletörődnek, s  
leheverednek a fűbe. Kedves enyeltésüket Lucifer  
zavarja meg, aki elárulja,  
hogyan a két fa a tudás és a  
halhatatlanság fája. Arra biztatja őket, vegyenek  
gyümölcséből,  
így véget vethetnek Istentől való  
függésüknek, és  
saját maguk urai lehetnek.  
Éva vállalkozik először, majd  
Ádám is csatlakozik hozzá, s esznek a

tudás  
fájáról. A halhatatlanság  
azonban már nem lehet az övék, mert az  
utat elállja  
egy lángoló kardú kerub. Az  
Úr hangja hallatszik, aki közli az emberekkel, hogy  
tettükből kifolyólag el kell hagyniuk a  
paradicsomot.

Harmadik szín - a  
paradicsomon kívül  
Mivel  
Isten elhagyta őket, Ádám  
és Éva magukra maradtak.  
Ádám kis kalyibát  
épít, Éva pedig lugast  
készít.  
Lucifer a család és a magántulajdon  
megszületéséről beszél.  
Ádám kéri, mutasson  
neki még az emberiség  
történelméből képeket. Az  
angyal türelemre inti, majd  
mindkettőjüket bevezeti az épületbe,  
álmot bocsájt rájuk, s  
kezdetét veszi egy  
hosszú utazás.

Negyedik szín -  
Egyiptomban  
Ádám  
mint fiatal fáraó, Lucifer  
pedig mint az ő minisztere a trónteremben  
beszélgetnek. A háttérben  
rabszolgák  
egy csoportja egy piramis  
építésén  
fáradozik. Ádám elmondása  
szerint  
boldogtalan, de örül, hogy megtalálta az  
utat a dicsőséghez és a  
halhatatlansághoz. Egyszer csak egy halálra vert  
rabszolga fut a terembe,  
Lucifer el akarja vitetni, de Ádám  
megakadályozza. Időközben megérkezik  
Éva, a  
munkás felesége is. A férfi  
feleslegesnek érzi további  
életét, értelmetlen más  
dicsőségéért fáradoznia, s  
belehal sérüléseibe. Éva  
keservesen siratja. Ádám  
meg akarja vigasztalni, maga mellé veszi, de Éva  
még a trónon ülve is csak a  
szolgák jajszavát hallja.  
Ádám ezt látva  
megvilágosodik, elrendeli a munkások  
szabadon bocsájtását. Lucifert pedig  
arra kéri, vigye egy ennél demokratikusabb  
világba.

Ötödik szín -  
Athénban  
Éva  
mint Lucia, Miltiádész

hadvezér felesége és fia,  
Kimón szolgálk  
kíséretében áldozatot  
bemutatni mennek  
a templomba. Közben a téren egy demagóg  
a nagy hadvezér ellen izgatja a népet.  
Azok pedig hálátlanul  
távollétében halálra  
ítélik egykori megmentőjüket.  
Lucifer hírnökként érkezik,  
és hirdeti, Miltiádész már  
a város közelében jár,  
jött megtorolni az aljas rágalmakat. Ezt hallva a  
népet rémület fogja el.  
Később megjön Ádám, azaz  
Miltiádész is, sebesülten. Mit sem  
sejtve elbocsátja  
kíséretét, s  
feleségéhez siet. A nép  
újból felbátorodik, és  
halálát követeli.  
Bár a templomban biztonságban lenne,  
Ádám mégis meghajol a köz  
akarata előtt, s  
vállalja a jogtalan ítéletet. Mielőtt  
azonban azt végrehajtanák, Lucifer  
továbbviszi őket egy gondtalanabb helyre.

Hatodik szín -

Rómában

Három

pár: Ádám (Sergiolus) és

Éva (Júlia), Lucifer (Miló)

és Hippia, valamint Catulus és Cluvia

élvezik a

felhőtlennek tűnő életet. Ádám egy

gladiátorjátékon fogad Catulusszal,

tétnek

Évát teszi fel, s nyer. Lucifer kéri a

nőket, hogy énekeljenek, akik a bor és a

testi örömök mámoros

boldogságáról dalolnak, a pillanatnyi

kábulatot a múlt

nagy értékei fölé helyezve.

Az idillt végül jajszó zavarja meg.

Kiderül, a

háttérben akasztás folyik,

pusztít a döghalál, és a

várost barbárok támadták

meg. Közben halottas menet érkezik. Hippia Lucifer

biztatására megcsókolja a

halottat. Péter apostol riasztja vissza a

fertőzésveszélyt említve, de

már

késő. A haldokló Hippit

megkereszteli, majd a lány jobb létre

szenderül.

Ádámban és

Évában felébred a

vágyakozás egy jobb,

erkölcsösebb világ után,

melyet Ádám elképzelése

szerint a lovagkorban és a női ideálban fognak

megtalálni.

Hetedik szín -  
Konstantinápolyban  
Ádám  
mint Tankréd, egy kisebb,  
keresztesekből álló sereg vezére,  
Lucifer pedig mint fegyverhordozója érkezik.  
Ádám meglepődve tapasztalja, hogy a helyiek nem  
kínálnak nekik szállást,  
sőt,  
egyenesen menekülnek előlük, ti. félnek a  
fosztogatástól. A néhány  
előmerészkedő  
lakos arról érdeklődik,  
Ádám a homousionban vagy a homoiusionban hisz. Az  
elcsigázott hadvezér az időközben  
kíséretével feltűnő  
pátriárka  
segítségét  
kéri, de annak más, fontosabb  
elfoglaltsága van: eretnekeket megy égetni.  
Éva,  
azaz Izóra és szolgálója,  
Heléne tűnik fel, amint éppen négy  
lovag elől  
menekülnek, akik meg akarták  
becsteleníteni őket. Ádám elzavarja a  
kereszteseket, majd szerelemre lobban Éva iránt,  
akit azonban köt az apai eskü,  
zárdába kell vonulnia.  
Ádámot boszorkányok és egy  
csontváz szakítja el  
Évától,  
ezért fájdalmas búcsút  
vesznek, s Lucifer továbbrepíti  
védencét az időben.

Nyolcadik szín -  
Prágában  
Ádám  
mint Kepler Rudolf császár  
udvarában munkálkodik. Éva, azaz  
Borbála a felesége, Lucifer pedig a famulusa.  
Beszélgetésük során az  
uralkodó és több udvaronc is  
horoszkópkészítéssel  
bízva  
meg a világhírű csillagászt. Mikor  
hazaérkezik, a kéréseket  
továbbítja Lucifer  
felé. Ezután megjön Éva is,  
aki szegénységére panaszodik, de  
Ádám nem érti  
elégedetlenségét. Ő mindent megtesz  
érte, áruba bocsátja  
tudását, hamis  
időjóslásokat és  
horoszkópokat készít gazdag  
nemeseknek. Éva látszólag  
meghatódik, de gyorsan távozik, ugyanis titkos  
szerelmi légyottra igyekszik.  
Ádám erről nem tud, bort kér  
Lucifertől, hogy felejtessen. Iszik, majd az  
erkélyre lép, ahol szemére  
álom borul, s egy jobb kor képei tűnnek fel  
előtte.

Kilencedik szín -

Párizsban

A

Grève téren vagyunk. Egy  
alkalmilag felállított guillotine mellett  
Ádám mint Danton szónokol. A  
háttérben Lucifer egy bakó  
alakjában figyel. Rongyos újonchad jelenik meg.

Egy

tiszt követeli, hogy Ádám  
léptesse elő. Ő ezt megtagadja, ezért a katona  
főbe

lövi magát. A tömeg elvonul, hogy  
kitombolja magát a börtönökben.

Közben néhány

sansculotte egy márkít és annak  
testvérét, Évát hozza.

Ádám szimpatizál velük,  
meg akarja menteni őket, de ők nem adják fel elveiket,  
nyíltan vállalják a

halált. Ezalatt visszaérkezik a nép  
véres fegyvereket hordozva.

Közülük

hirtelen előlép Éva szegény  
parasztlány alakjában, s

Ádámot követeli magának,  
mondván, megmentette egy áruló  
bosszújától.

Ádám elutasítja, mert tudja, neki  
ezen árulón kívül is rengeteg  
ellensége van még. Két konventtag,  
Saint-Just és

Robespierre tűnik fel, s  
meggyanúsítják

Ádámot, hogy zsarnok uralomra tör. A  
nép hallgat szavukra, s elítéli eddigi

vezetőjét, aki végül  
önként hajtja fejét

a nyaktiló alá.

Tizedik szín -

Prágában

Lucifer

ébreszti Ádámot,

újból

mint Keplert, s közli, a kivégzés

ezúttal elmarad. Ádám

lelkesülten beszél az

álmában látottakról.

Éva érkezik csalódottan, az udvaronc  
durván megsértette.

Lucifer felhívja Ádám

figyelmét, ideje lenne foglalkoznia

tanítványaival is egy

kicsit. Ő végül fogadja is egyiküket, s

elmondja neki, hogy szerinte a tudomány

csak a jövő költészete, így

jobban teszi, ha elégeti a múlt korok tanait,

mert

azok csak hátráltatják a jelen

előrehaladását.

Tizenegyedik szín -

Londonban

A

Tower és a Temze közti vásárt  
Ádám és Lucifer a Tower  
tornyának tetejéről vizsgálja.  
Ádám boldog, hogy végre  
talált egy olyan világot, melyben a  
közjólét uralkodik, de Lucifer  
kénytelen  
elkedvetleníteni, hogy ez sem az. Ezt  
bizonyítandó elhatározza, hogy  
lekíséri  
védencét az emberek közé  
egyszerű munkásnak öltözve. Lent  
Ádám valóban úgy  
találja, hogy egyetlen dolognak van csak  
értéke: a pénznek. A  
kocsmáros  
hamisítja borát, a munkások arra  
panaszkodnak, hogy a gépek elveszik előlük a  
kenyeret, a koldusok egymás helyéért  
veszekednek, a zenész sem saját  
kedvéért,  
csak a részegek mulatozására  
játszik. Ekkor jelenik meg Éva  
anyjával a  
templomból jövet. Hirtelen hozzájuk  
lép egy ifjú és egy  
mézeskalács szívet ad  
át a lánynak. Egy cigányasszony  
Évának boldog, Ádámnak  
szomorú jövőt jósol.  
Ádám megpróbálja  
elhódítani Évát, de annak  
anyja szegényes külsejére tekintve  
gyorsan elzavarja. Tanulók jönnek fiatalos  
lelkedéssel. Ádám bennük  
bízik,  
hogy ők jobbak, mint a felnőttek, de Lucifer megmutatja, hogy a  
társaikból lett  
gyárosok is hasonlóan szenvtelenek és  
igazságtalanok, mint mindenki. Ádám  
Éváért esedezik, Lucifer  
megígéri, megszerzi neki a lányt.  
Ehhez nem kell mást  
tennie, csak fennhangon mylordnak szólítja  
útitársát, s a  
cigányasszony rögtön  
felhívja Évát  
figyelmét a férfire. Ezalatt egy  
elíteltet hoznak, aki megölte  
munkaadója fiát, mert az  
elcsábította a feleségét.  
Ádámék időközben  
távoznak, s  
a befejezést immár újból a  
Tower tornyából nézik. A  
vásártér közepén  
egy sír  
nyílik, melybe egyenként beleugrik mindenki,  
egyedül Éva lépi át diadallal  
az  
árkot.

Tizenkettedik szín -

egy falanszterben

A

következő helyszín U alakra

épült falanszter. Lucifer

tájékoztatja Ádámot, hogy a

haza fogalma nincs többé,

egy célért dolgozik az emberiség, s

ehhez eszközül a tudományt

választották. A

Nap ugyanis 4000 év múlva kihúny, s az

embereknek addig kell megtanulni pótolni

éltető sugarait. Ádámék

falanszteri egyenruhát vesznek fel, s

meglátogatnak egy

vegyszerekkel kísérletező tudóst, aki

bemutatja nekik a múzeumot.

Megtalálható

itt minden haszontalan: régen kihalt állatok,

növények, elfogyott ércek,

ósvi

használati tárgyak, műalkotások.

Csengetés hallatszik, a dolgozók a

központi

teremben gyűlnek össze. Itt a

kollektívához alkalmazkodni nem tudó

egyéniségeket (Luthert, Cassiust,

Plátót és Michelangelót)

megbüntetik. Ezután

Éva és egy másik nő érkezik

gyermekével, akiknek sorsát

fejvizsgálat után

határozzák meg. Éva

görcsösen ragaszkodik fiához,

Ádám segíteni

próbál neki, de

Lucifer megakadályozza, s végül elveszik

tőle. Az ismét felszabaduló nőknek új

párt keresnek. Éváért

Ádám jelentkezik, de a

körülállók

meglátják a szerelem

csíráit szemükben, így

elutasítanak ezt a

választást. Végül Lucifer

menti ki

védencét, s továbbutaznak

más tájak felé.

Tizenharmadik szín -

az űrben

Ádám

és Lucifer az űrben

repülnek. A Föld egyre távolodik

tőlük, végül kis ponttá lesz.

Ádám ijedten

kérdezi kísérőjét,

hová tartanak, mire az közli, hogy egy

magasabbrendű

világba. A Föld szellemének hangja

állítja meg őket, s közli, ha

Ádám kilép

hatásköréből, megsemmisül.

Ádám nem foglalkozik vele, folytatja

útját. Nem  
sokkal később Ádám egy sikoly  
kíséretében hirtelen  
megmerevül. Lucifer  
győztesen kacag fel, de a szellem szavára  
Ádám újból  
ébredez, s arra kéri az  
angyalt, térjenek vissza a Földre küzdeni.  
Lucifer kénytelen-kelletlen  
engedelmeskedik neki.

Tizennegyedik szín -  
hóval és jéggel borított,  
kietlen vidéken  
Ádám  
és Lucifer havas-jeges,  
kopár tájon érnek földet.  
Lucifer közli, a tudomány elbukott, a Nap kialudt,  
s  
a földi hőmérséklet drasztikusan  
csökkent. Ádám csalódott, azt  
hiszi, már az  
emberiség is kihalt. Ekkor azonban egy iglura bukkannak,  
melyből egy vadászatra  
induló eszkimó lép ki.  
Ádám elszörnyed, látva,  
mivé lett késői utóda. Az  
eszkimó  
isteneknek hiszi őket, s megígéri, az első  
fókat nekik áldozza, csak  
tegyék,  
hogy ezután kevesebb ember és több  
fóka lakjon a vidéken. Lucifer benyit a  
kunyhóba, ahol az eszkimó  
feleségében Ádám  
Évára ismer. Rémulten  
próbál  
menekülni öleléséből, s ekkor  
ér véget hosszú és  
tartalmas álma.

Tizenötödik szín  
- a  
paradicsomon kívül  
Ádám  
álomittasan lép ki a kis  
kalyibából. Kétségek  
gyötrik, kiábrándult az  
emberiség jövőjét látva.  
Hiszi,  
hogy minden tőle függ, dacolni kíván  
Istennel, meg akarja ölni magát. Lucifer  
már-már győztesként érez,  
mikor Éva férje után ered, s  
közli vele, hogy áldott  
állapotban van. Ezt hallva Ádám  
térdre borul Isten nagysága előtt. Ekkor  
jelenik meg az Úr dicsőségtől övezve.  
Ádám azon  
kérdésére, hogy van-e az  
emberiségnek jövője, sikerül-e egyszer  
erkölcsileg megnagyobbodniuk, Isten nem  
ad választ. Ennek ellenére biztatja, s  
küzdésre szólítja fel  
teremtményeit,

mert az élet célja nem a halál, hanem  
értelmessé, jobbá tenni azt, ami  
előtte  
van.